

Duyên Nợ Tồn Tồn

Tôi sẽ không viết gì về chuyện

“Thế nào là duyên”,

“Thế nào là nợ”,

“Nợ ư? Mà sao con người ta cứ rước cái Nợ vào nhà?”.

Tôi chỉ xin kể chuyện đi dự bữa tiệc cưới tại nhà hàng Dynasty tại San Jose. Người ta hay nói đến chuyện “cưới vợ ăn Tết” khi đi dự tiệc cưới trong mùa Đông. Lễ cưới con gái người bạn của tôi trong mùa Thu, xa ngày Tết. Nhưng tôi thấy chuyện này xứng đáng để kể trong dịp Xuân về, chuyện cả 400 thực khách tiệc cưới lắng nghe Ông Sui Gái phát biểu thật dài mà lý thú.

Chuyện tôi quan tâm, không phải chỉ có mình tôi, mà cả nhóm đồng bạn bè thực khách đều trầm trồ quan tâm, là lời phát biểu của Ông Sui Gái. Ông Sui Gái thoát trông đáng vẻ bên ngoài như là một đạo sĩ. Tóc bạc phơ, 75% muối, chỉ chừng 25% tiêu, dài phủ trên bờ vai. Không phải tóc mới dài ít năm sau này, mà tóc ông dài như vậy từ gần 40 năm trước tại tỉnh lẻ An Giang. Thuở đó cả thành phố Long Xuyên chú ý đến ông, chú ý đến bà nữa. Ông là giáo sư dạy Pháp văn trường Chương Bình Lễ, trung học công lập thứ nhì sau trường Thoại Ngọc Hầu. Ông đi chiếc xe Lambretta cà tàng, ăn mặc có khi xập xệ, kính cận dày cộm. Học trò kháu nhau là ông thầy chịu chơi nhứt trường. Chúng còn nói khẻ với nhau câu chuyện bất lợi cho ông thầy mà chúng mến thích “Ông nói chuyện có khi tự nhiên vắng tục, chữ thề nữa tui bây ời!”

Người tỉnh lẻ chú ý đến bà vì bà có vẻ trẻ trung, có vẻ thành thị thủ đô. Họ kháu nhỏ với nhau “Bà Th là phu nhân mignonne nhứt Long Xuyên mình” Tiếng “mignonne” gắn chặt vào bà, với mái tóc demi-garçon, mà thuở đó không có cô gái nào ở tỉnh dám nghĩ đến. Tôi gọi Ông Sui Gái bằng thầy, vì con tôi có học với ông. Ông Sui Gái cũng gọi tôi bằng thầy, vì con của ông có học tôi ở bậc tiểu học. Đầu năm học đó, bà dẫn cháu Sáng đến tận lớp tôi để gởi gắm, bà về rồi, sau lưng bà, cả trường tôi lập lại tiếng “mignonne” triu mến dành cho bà. Cả những cô giáo cũng thấy ra cái vẻ mignonne, dễ thương, của bà.

Khi đoàn người gồm sui trai, sui gái, dâu rể và 2 cặp phù dâu, phù rể đến bàn tôi, người này đùn cho người kia để đáp từ. Đầu tôi vừa hói vừa bạc, nên sau cùng phải nhận nhiệm vụ nói đôi lời chúc tụng và thay mặt trong bàn trao quà “phong bao” cho đôi trẻ.

Tôi phát biểu:

-Thưa anh chị Sui bên nhà trai, thưa anh chị Sui bên nhà gái, thay mặt Anh chị trong bàn này, tôi xin có lời chung vui cùng hai họ. Xin phép quý ông bà, tôi có vài lời với đôi trẻ tân lang, tân giai nhân hôm nay. Bác chúc 2 cháu

câu chúc thông thường như mọi người, Trăm Năm Hạnh Phúc. Bác chỉ chúc thêm "Mọi ngày Như Một Ngày". Ý bác muốn nói, mọi ngày trong cuộc sống lứa đôi của 2 cháu giống như một ngày là ngày hôm nay, một ngày hạnh phúc thăng hoa nhút. Chắc bác ngưng ở đây, vì mọi điều hay lẽ phải đầy văn chương, lãng mạn, hay như một bài văn tùy bút, Ba cháu đã phát biểu lúc này, bác nghĩ không ai nói hay hơn được.

Tôi ngoảnh mặt sang thầy Th, nói thêm "Thầy cho tôi xin một copy những lời thầy nói lúc này nhé!"

Người đối diện, cũng nói "Tôi cũng xin một copy"

Nhiều người bạn là thầy cô giáo thuở xưa đều hỏi xin một bản bài nói của ông bạn thầy giáo thời trẻ chịu chơi, dám ăn tục, nói tếu, chửi thề... mà bây giờ lại văn chương chữ nghĩa, lãng mạn, trữ tình với dáng vẻ nho phong đạo cốt bên ngoài.

Không biết Bạn Th. có gửi tặng ai copy nào không. Phần tôi, tôi đợi hơn tháng mà chẳng thấy tăm hơi gì.

Không biết các ông bạn khác có nhớ đến chuyện lời phát biểu trong tiệc cưới hôm nào hay không? Phần tôi, tôi vẫn nhớ. Và tôi đã gọi phone đòi Ông Sui Gái gửi tặng tôi bài phát biểu đó. Tôi xin chép ra đây để quý vị đọc mua vui.

Ngồi vào bàn tiệc, chờ đợi cả tiếng rồi, chúng tôi đói meo, vậy mà Ông Sui Gái phát biểu qua 4 trang giấy viết tay, chúng tôi vẫn gát bỏ chuyện riêng tư, mà nghe trọn, từng chập phát lên tiếng "Ồ!" hay vỗ tay tán thưởng. Riêng tôi, bao nhiêu kỷ niệm thuở học trò, thuở làm thơ, thuở viết lưu bút ngày xanh... trở về với biết bao bụi ngùi luyến nhớ...

*

* *

*Kính thưa bà con hai họ,
Kính thưa quý bằng hữu,*

Trong buổi tiệc cưới của Trưởng nữ 2 năm trước, chúng tôi đã mạo muội nói lên một vài cảm nghĩ về hôn nhân, gia đạo của tuổi trẻ ngày nay. Chúng đã và đang liêu lĩnh dẫn thân vào một cuộc hành trình đầy gian nan, gay go, cam khổ. Và cũng chính cái tuổi trẻ này, với sức đẩy lì lợm, coi trời bằng vung, đã gan cùng mình, hạ quyết tâm dứt khoát vượt khỏi quỹ đạo của định luật "đặt đâu ngồi đó", cái định luật đã một thời làm mưa làm gió, như mùa gậy vườn hoang, mà ngày nay các bậc cha mẹ, trưởng hoặc có muốn nhắc tới trong sự bồi hồi luyến tiếc và ảm ức, thì cũng chỉ còn là chuyện "Diễm Xưa... một thời vang bóng". Và nếu đôi khi cũng có chút dư âm vang lên, thì cũng chỉ vồn vện ngắn gọn "Thôi! Biết rồi! Nói mãi! Khổ lắm!"

Ngày hôm nay, trong buổi tiệc cưới của Thứ nữ, chúng tôi lại một lần nữa xin phép được có đôi lời cùng quý vị cao niên, cùng lứa tuổi với chúng tôi, lục

tuần có dư, thất thập cổ lai hy cũng chẳng thiếu, để chúng ta cùng nhau
ngược thời gian và không gian, âm thầm và nhẹ nhàng trở lại con đường xưa
lối cũ, con đường mà thuở nào

"Gió còn phảng phất hương thề,
Trăng còn soi bóng lối về hôm xưa."

để cùng nhau ôn lại những kỷ niệm yêu thương thuở ban đầu trên con đường
vào tình sử, bỗng nhiên một hôm cảm thấy lòng mình khác lạ, ngượng
ngùng... bẽn lễn

"Chả có gì mà lòng mình cũng thẹn
Đến ngượng ngùng ngỡ ... hay là ai"

để trong một thoáng phút giây hồi tưởng và hình dung lại ánh mắt đầu tiên
trao nhau, mà sao đã thấy mệnh mông, man mác mà ví thử có đem tất cả

"Bao nhiêu xiêm y khanh tướng trong thiên hạ
Rót lại không đầy mắt mỹ nhân"

Vâng, thưa quý vị,
Cái nhìn đầu tiên ấy, của thuở ban đầu lưu luyến ấy, làm bộ như tình cờ,
nhưng sao mà đã thấy tha thiết, thăm thẳm và đắm đuối, tưởng chừng như
"hai mươi thế kỷ đã chìm sâu trong mắt em"

Làm sao quên được những buổi đón đưa tan trường. Chỉ một thoáng tà áo
đâu đây, mà đã...

"Thả hồn theo áo xiêm bay
Tương tư gom gió mà xây mộng vàng"

Thế rồi lại còn những buổi hẹn hò, đợi chờ, hồi hộp, bồn chồn, đôi khi lòng tự
mâu thuẫn, mà thầm mong

"Em cứ hẹn nhưng em đừng đến nhé
Để vắng một người mà cảm thấy mệnh mông"

để có cơ giận mát, hờn suông và cũng để thêm thương... thêm nhớ.

"Anh đứng đây chờ, vắng bóng Em
Bâng khuâng nhung nhớ bước chân mềm
Nai vàng ngơ ngác sao chưa thấy
Chậm trễ mất rồi... thương nhớ thêm"

Thế rồi... Chuyện đến phải đến! Và ngày hôm nay, quý vị đang dự một tiệc
cưới ở một quốc gia mà hơn hai thế kỷ nay đã có một vị Tổng Thống nổi
tiếng, đã phải thốt lên:

"Hôn nhân không phải là Niết Bàn, hôn nhân cũng không phải là địa ngục,
mà hôn nhân chỉ thuần túy là một trường tội luyện tội lỗi!" (Những tội lỗi dễ
thương và cũng dễ ghét!)

Và cứ như thế, thời gian qua đi, qua đi, và chúng ta đã tội luyện biết bao tội
lỗi, ngót nghét cả hàng nửa thế kỷ chung sống. Và ngày nay chúng ta lại
đang trở về con đường xưa cũ để ôn lại những kỷ niệm của thuở ban đầu lưu
luyến ấy và cũng để sám hối những tội lỗi mà chúng ta đang trả nghiệp, cái
nghiệp mà

"Từ thuở chúng ta se tơ kết tóc
Thăm thoát đã ngót năm chục năm"

Bao nhiêu tội lỗi dễ thương và dễ ghét
Như những thư tình chất lại thành non"
Văng vẳng đâu đây lời than thầm luyến tiếc của một triết gia
"A! Phải chi mà tuổi trẻ biết được!
Phải chi mà tuổi già làm được!"
(Ah! Si jeunesse savait!
Si vieillesse pouvait!)

Tuy nhiên, có một điều, dù chưa biết tới nơi tới chốn, hoặc không còn sức
thoả chí vầy vùng như thuở nào, thì ngày nay tuổi trẻ và tuổi già đã có cùng
chung một điểm. Dù liều mình hay gan dạ, hoặc dè dặt chấp nhận - trong
một khoảng không gian và thời gian nào đó - là đã có cái thiện chí và niềm
hy vọng đi tìm trong khắp mười phương thế giới một nơi thường trụ trong
hôn nhân, những mong thoát khỏi vòng luân hồi tội lỗi, nhưng sao tránh khỏi
nghiệp quả nhân duyên.

"Ta đã vì nhau bỏ niết bàn
Bước vào địa ngục của trần gian
Mười phương thế giới thường an trụ
Ngoài luân hồi hay trong nhân duyên?"

Và rồi lại cứ như thế

"Sự trục nhấn tiền quá
Lão tòng đầu thượng lai"
(Trước mắt việc đi mãi
Trên đầu già đến rồi)

và

Thân cây bé nhỏ trước ngỏ ngày nào nay đã vừa vòng tay ôm.
Cô con gái bé nhỏ ngày nào, nay đã tới ngày lên xe hoa.
(Sân lai đã mấy nắng mưa
Có khi gốc tử đã vừa người ôm)

Lại nhớ cổ nhân thường nói:

"Có duyên tự đến tìm nhau
Không duyên kề cận bên nhau bằng thừa
Trăm năm duyên nợ từ xưa
Nhân duyên đâu phải tình cờ gặp nhau"

Hẳn rằng cái lý thâm sâu của người xưa cho rằng sự chấp nhận và tác thành
của bậc cha mẹ chỉ là sự kết thành nhân quả và cũng là tác động khởi đầu
cho duyên nợ con cái trong suốt cuộc hành trình đi vào cuộc đời...

Và hôm nay nữa, lại hơn một lần và cũng đã hơn biết bao lần, quý vị lại vừa
chứng kiến những bước đi đầu tiên của đôi trẻ gan dạ và liều lĩnh, hăm hở và
háo hức

"Tay trong bàn tay
Mắt trong ánh mắt
Cho dài nợ duyên"

Dài như con đường đi tới tận cuối chân trời yêu thương, để trả cái duyên nợ
Tân Tăn cho tới xế bóng, cho tới hoàng hôn cuối đời.

Thế rồi lại chính quý vị hôm nay, trong một thoáng phút giây, chợt nhớ lại cái nhìn thuở ban đầu tha thiết và đắm đuối, mà chạnh lòng âu yếm nhìn sang người bạn đường trăm năm sắc cảm hoà hợp, dù rằng bây giờ mắt đã mờ dần theo thời gian, trong ánh sáng mờ ảo của phòng tiệc cưới, tự nhiên quý vị lại cảm thấy lòng mình khác lạ như thuở ban đầu, băng khuâng, ngây ngất, dạt dào yêu thương và bền lễn thủ thỉ thủ thỉ

"Bây giờ mắt đã lem nhem

Nhìn Em sao vẫn say mềm như xưa"

Kính thưa quý vị,

Thời gian chờ đợi kéo dài trong mọi tiệc cưới ngày nay đã đi vào nề nếp "đất lê quê thói", khó mà xoá bỏ, và những sơ xuất trong việc tổ chức cũng khó mà tránh khỏi, những mong quý vị niệm tình thông cảm.

Sau cùng chúng tôi đại diện cho hai họ, cho cô dâu chú rể, xin thành thật chúc quý vị một buổi tiệc cưới thân mật, vui vẻ, thoải mái. Khi ra về lại thêm nhẹ nhõm một phong bao trao tay mà nhớ lại hàng "trăm phong bao lót giấy kẻ dòng đôi" kể lể tâm sự yêu đương và giận hờn, nhớ nhung và trách móc... Cho dù thời gian có ngưng đọng, tuế nguyệt có trôi đi, dòng nước cứ mãi chảy, mà nhân sinh chúng ta vẫn còn đây, cho "nghìn sau lơ lững với nghìn xưa", mà thắm mong cứ mỗi lần dự một tiệc cưới là

"Mỗi lần nhẹ túi phong bao

Để ai nhớ lại thuở nào yêu Em."

Trân trọng kính chào quý vị.

*

* *

Truyện đã hết. Nhưng cuối truyện ghi tên ai phía dưới đây? Trên 2/3 là lời phát biểu của Ông Sui Gái tên Th. Ông dặn tôi "Thầy sử dụng vào đâu thì cứ sử dụng, nhưng thầy hứa, không biên tên tôi ra." Tôi đã hứa, và chỉ biên ra có phân nửa tên thầy, Th.

Bây giờ không lẽ ký tên phía dưới là Th.

Tôi xin ghi tên tôi vào. Nhưng quý vị biết, ba phần tư truyện là lời của Thầy giáo đạo sĩ lãng mạn tên Th. của xứ Long Xuyên thân yêu của chúng tôi./-

San Jose, 17-11-2006

Nguyễn Phước Đáng.